

A-18079 II

PROF. B. A. ARHANGELSKI

MEDITSIINILISTE TEADUSTE AKADEEMIA TEGEVLIIGE, TEENELINE TEADLANE

ABORT

JA SELLE TAGAJÄRJED

ENSU TERVISHOIUMINISTEERIUM
VABARIIKLIK SANITAARHARIDUSE MAJA
TARTU, 1949

ARH

S i s u :

1. Eessõna.
2. Kuidas on ehitatud naise suguelundid ja kuidas toimub viljastamine.
3. Salajase abordi elukardetavus.
4. Igasuguse abordi ohtlikkus ja kahjulikkus.
5. Näiliselt „õnnestunud” abordi tagajärjed — naistehaigused, emakaväline rasedus, sigimatus.
6. Nõukogude seadusandlus kaitseb raseda naise huve ja ema ning tema lapse õigusi.
7. Nõukogude seadusandlus karistab isikuid, kes teostavad salajast aborti, ja isikuid, kes sunnivad naist salajasele abordile.

ARHIIVKOGU

2

Tartu Ülikooli
Raamatukogu

219280

E e s s õ n a.

Naised! Lugege läbi see väike brošüür, mis näitab, millega riskeerite, kui teete endale aborti.

Pidage meeles, et olla terve naine ja ema — see on suurim õnn. Vastupidi, olla haige ja alatiseks ilma jäetud võimalusest saada emaks — see on suurim mure, mis tihti rikub kogu Teie elu.

Laske seda brošüüri lugeda ka isikul, kes juba on või võib saada Teie lapse isaks.

Kas siis tõesti on abort nii ohtlik ja kahjulik? Võib-olla on see ohtlikkus ja kahjulikkus liialdatud?

Sääraste kahtluste tulemusena vaatab naine mõnikord abordile kui lihtsale operatsioonile; mõned mehed sunnivad naisi aborti tegema, mitte teades, millega riskeerib armastatud naine, mitte mõistes, et abort võib kahjustada naise tervist ja kogu tema edaspidist elu.

Tihti võib kuulda naistelt, kes on lasknud teha endale aborti: „Kui ma ainult oleksin teadnud kõigist abordi tagajärgedest!” Seda lauset kordavad naised sageli suure, väljapääsmatu murega.

Asjaolu, et naistel puudub veel küllalt selge ettekujutus abordist, sundis meid kirjutama selle brošüüri ja jutustama ohust, mida peidab endas abort, sellest parandamatust kahjustusest, mida ta võib tekitada tervele naisele.

KUIDAS ON E HITATUD NAISE SUGUELUNDID JA KUIDAS TOIMUB VILJASTAMINE.

Selleks, et saada selget ettekujutust abordi kahjulikkusest, on hädavajalik omada piiratudki teadmisi sellest, kuidas on ehitatud naise suguelundid ja kuidas toimub viljastamine.

Naise suguorganid koosnevad 3 osast: emakas, munajuha ja munasarjad.

Munasarjas valmivad munarakud, mis asetsevad erilistes põiekestes. Munaraku küpsemisel põieke suureneb, tema sein õheneb ja lõppeks puruneb. Põiekesest väljub valminud munarakk, mis satub kõhuõnde. Munasarjast väljub iga kuu üks munarakk. Munasarja ja emaka vahel asub munajuha. Munajuha munasarjapoolne osa omab narmaste kuju ja koosneb suurest hulgast õrnadest lehekestest, sarnanedes nelgi õiega. Lehekesed on alatises liikumises ja kui munarakk väljub munasarjast, haaravad nad selle ja kannavad munajuhasse. Teine munajuha ots avaneb emakaõnde.

Munajuha moodustab kitsa kanali, mis on vooderdatud virvendavate karvakestega kaetud rakukestega. Need annavad talle sametpehmuse. Karvakesed liiguvad kogu aeg ja ajavad munajuhasse sattunud munarakku emakaõne suunas. Munaraku edasiliikumist võimaldavad ka munajuha seinakorrapärase kokkutõmbed. Munajuhas kohtab munarakk mehe seemnerakku, mõlemad rakud ühinevad ja toimub viljastamine. Viljastatud munarakk jätkab munajuhas liikumist emaka suunas ja lõppeks satub emaka sisemusse.

Emakas koosneb kahest osast — emakakaelast ja -kehast. Kael asetseb tupe sissekäigu sügavuses. Emakakaelas asub

kanal, mis suubub emakaõõnde. Emakakaela kanal ja emakaõõs on vooderdatud limaskestaga.

Kui munarakk väljub munasarjast, paisub emaka limaskest tugevasti ja muutub mahlaseks, mille tõttu tekivad soodsad tingimused viljastatud munaraku pesastumiseks emaka limaskestal. Kui munarakk jääb viljastamata, hävib emaka limaskest ja tekib menstruaalne verejooks (kuukord). Sügühtel satub naise tuppe mitusada miljonit mehe seemnerakku. Need tungivad emakakaela, emakaõõnde ja edasi munajuhasse, liikudes vastu munarakule. Üks mehe seemnerakkudest, mis esimesena jõuab munaraku juurde, viljastab selle.

Viljastatud munarakk, nagu eelpool tähendatud, liigub edasi emaka õõnde, pesastub selle limaskestal ja mattub sellesse. Sellest momendist algab inimese loote arenemine ja emaka suurenemine vastavalt raseduskuudele.

Loote arenemiseks on vajalik väga suur hulk toitematerjali. See materjal toimetatakse kohale laienenud veresoonte võrgustiku kaudu, mis asub emaka limaskestal ja raseduse ajal läheb tema seinale.

Sellest lühikesest kirjeldusest võib teha järgmised tähtsad järeldused.

Naise sisemised suguorganid omavad väga keerulist ehitust, nende vähimigi vigastus kutsub esile kõige tõsisemaid tagajärgi. Küllaldane on näiteks munarakku emakaõõne suunas ajavate munajuha limaskesta virveepiteelrakkude vigastus, et munarakk jääks peatuma munajuhasse ja areneks emakaväline rasedus. Vähimadki muutused emaka limaskestas on küllaldased selleks, et muna ei saa emakas loomulikult viisil kinnituda, mis aga viib nn. loomuliku abordini.

Naise suguorganid on ehitatud nii, et kõhuõõs, mis sisaldab siseelundeid ja on vooderdatud kõhukelmega, on ühendatud välismaailmaga munajuha, emaka ja tupe kaudu. See loob äärmiselt soodsad tingimused mitmesuguste mikroobide sattumiseks emakasse ja sealt munajuha kaudu kõhuõõnde, kutsudes esile ohtlikke, sageli surmaga lõppevaid haigestumisi, näiteks kõhukelmepõletikku.

Lõpuks, emaka veresoonte laienemise tagajärjel on iga-sugune emaka vigastamine, eriti abordi teostamisel, seotud suure mikroobide veresoonte sattumise ohuga. Mikroobide sattumine veresoontesse võib põhjustada raske, sageli surmaga lõppeva haigestumise — veremürgituse (sepsise).

Need naise suguelundite ehituse iseärasused soodustavad nn. naistehaiguste ilmnemist, mis väga tihti arenevad pärast aborti.

SALAJASE ABORDI ELUKARDETAUVUS.

Abort — see on tõsine, sageli väga keeruline operatsioon, mis nõuab isegi arstilt-spetsialistilt küllaldasi kirurgilisi kogemusi ja suuri teadmisi. Eriti ohtlik on abort siis, kui seda teostatakse salaja „ämmamooride” ja teiste asjatundmatute isikute poolt olukorras, mis ei vasta kirurgilistele nõuetele.

Mitte kujutledes kõiki abordi hädaohte, läheb naine „ämmamooride” ja teiste asjatundmatute isikute juurde, kes kasuhimulistel eesmärkidel võtavad ette selle „operatsiooni”. Muide, nagu öeldud eespool, kõige väiksema oskamatus abordi läbiviimise tehnikas, väiksema eksimus aseptikas, s. o. kirurgilise puhtuse reeglite täitmisel (aseptika ja kirurgilise puhtuse all mõistetakse mikroobidevaba olukorda), võib põhjustada raskeid tüsistusi ja lõppeda isegi surmaga.

Läänes sureb naistest, kes on lasknud endale teha salajast aborti, iga 25. naine ja haigestub iga 2. naine. Suurtes Lääne-Euroopa linnades hukub iga aasta salajase abordi tõttu tuhandeid parimas eas ja tervises naisi.

Kõige sagedasemaks surma põhjuseks sellise abordi puhul on harimatute isikute poolt naise suguelundite ehituse mittemtundmine. Sageli need julged „kirurgid”, tehes emaka väljapuhastust, tekitavad emaka mulgustuse ja vigastavad selle kaudu kõhuorganeid — sooli ja rasvikut.

Sageli on säärase abordi puhul surma või raskete tüsistuste põhjuseks veremürgitus. Nagu juba eelpool mainisime, on emakas raseduse ajal kaetud ja läbitud suurest hulgast vere-

soontest. Selletõttu viib ka kõige tähtsusetum aseptika reeglite rikkumine möödapääsematult nakkuse levimisele kogu naise organismis ja üldisele veremürgitusele. Muuseas, „ämmamoorid” ja teised harimatud isikud, mitte tundes aseptika nõudeid, teostavad aborti mitte küllaldaselt puhtate kätega ja desinfitseerimata instrumentidega, enamasti oma korteris. Nad kannavad kindlasti haigusmikroobe emakasse ja naised hukuvad üldise veremürgistuse tagajärjel.

Salajase abordi surmaga lõppemise põhjuseks on sageli see, et „ämmamoorid” ja teised harimatud isikud, teostades aborti, ei saa eemaldada loodet tervena, sest neil ei ole vajalikke spetsiaalinstrumente. Surnud loode või tema osad jäävad emakasse ja roiskuvad, mis kutsub esile kogu naise organismi mürgistumist. Tulemusena haige hukub.

Teistel juhtudel tekib surm salajase abordi puhul sulgematu verejooksu tagajärjel, mida „ämmamoorid” seisma panna ei suuda, ja naine hukub nende silme all.

Kui naine peale salajast aborti jääbki ellu, siis enamikul juhtudel ta kannatab raskete haiguste all, mis sageli muudavad ta alatiseks invaliidiks.

IGASUGUSE ABORDI OHTLIKKUS JA KAHJULIKKUS.

Täiesti loomulikult kerkib küsimus, millisel määral on hädaohtlik ja naise tervisele kahjulik abort, mida teostab arst haigla olukorras. Kahtlemata, kvalifitseeritud spetsialisti kogenud käega täieliku puhtuse tingimustes sooritatud abort suurel määral vähendab surmaga lõppevaid juhtumeid ja raskeid haigestumisi, mis tekivad reeglipäraselt salajaste abortide puhul.

Abort — see on operatsioon ja, nagu kõik operatsioonid, peidab ka see üht või teist ohtu. Kui kõrge kvalifikatsiooniga kirurg ka ei oleks, kui kõrget kirurgilist tehnikat ta ka ei valdaks, siiski on tehnilised vead võimalikud. Mida jämedam on viga, seda raskemini tuleb naisel kannatada.

Kas võib kogenud kirurg teha emaka väljapuhastust? Jah, võib küll. Neil juhtudel, kui aborti tuleb teostada halvasti ava-

nenud emakakaela, armidest moonutatud, järsult kõverdunud emaka puhul, võib seda teostada vilunud kirurg. Emaka sein on raseduse ajal kohev: on küllaldane vähimgi pingutus, et instrument kergesti läheks läbi emaka sein. Neil juhtudel päästab naist surmast ainult kirurgi kogemus, kes, märgates oma viga, katkestab operatsiooni edaspidise teostamise ja sisemise verejooksu puhul avab kõhuõõne ning eemaldab emaka. Naine jääb elama, kuid temale eriti tähtsa organi kaotuse hinnaga.

Kas abort võib põhjustada veremürgistust, kui ta on teostatud kogenud spetsialisti poolt täielise kirurgilise puhtuse tingimustes? Jah, võib küll. Võib sellepärast, et kirurg, kuigi hoolikalt desinfitseerides instrumente ja kõigi kirurgiliste nõuete kohaselt oma käsi operatsiooniks ette valmistades, alati ei oma võimalust eemaldada juba enne operatsiooni naise suguorganisse sattunud mikroobe. Need võivad pesitseda emakas ja munajuhas. Peale abordi sooritamist võivad need mikroobid kutsuda esile veremürgistust või raskeid tüsistusi, mis võivad mõnikord jätta parandamatu jälje kogu naise edaspidiseks eluks.

NÄILISELT „ÖNNESTUNUD” ABORDI TAGAJÄRJED — NAISTEHAIGUSED, EMAKAVÄLINERASEDUS, SIGIMATUS.

Kui abort möödus ilma temperatuuri kõrgenemiseta, ilma mingisuguste vahetult abordile järgnevate tüsistusteta, kas võib siis arvata, et abort ei anna kahjulikke tagajärgi? Kahjuks mitte.

Mis võib siis ähvardada naist peale sellist „õnnestunud” aborti?

Teda ähvardab see, mis kannab üldist nimetust — naistehaigused. Neid haigusi iseloomustab peamiselt kolm haigete kaebust: valud, verejooks ja eritised suguorganest — valgevoolus. Nende haiguste põhjuseks on abordi tagajärjel emakas ja munajuhas tekkinud muutused.

Sageli võivad isegi tühisemate abordi ajal tehtud vigade tulemusena emakasse jääda vaevaltmärgatavad viljastatud

muna jäänused. Need jäänused hakkavad lagunema, roiskuvad ja tekitavad emaka limakesta põletikku. Põletik ei avaldu kohe peale aborti ja naine arvab, et abort on möödunud täiesti heade tulemustega. Mõne aja möödudes muutub emaka limakesta põletik krooniliseks, naisel ilmuvad „valged”, põhjustades talle ebamugavusi, aga mõnikord ka suuri kannatusi. Naine peab iga päev alluma ravimenetlustele, mis teda võivad tasakaalust välja viia. Teistel juhtudel toob selline emaka limaskestast haigestumine endaga kaasa erakordseid verejookse ja selle tagajärjel tekivad ebaõiged, kauakestvad ning ohtrad kuukorrad, mis naist kurnavad ja teda töövõimetuks muudavad.

Neil juhtudel, kui normaalne emaka limaskestast seisund sel või teisel põhjusel ei taastu, jääb limaskest ilma neist omadustest, mis lubavad viljastatud muna temas pesastuda. Tulemuseks on naise sigimatus. Kui muna ka viljastub, ta ei saa normaalselt areneda, sest mõne aja pärast tekib abort, mis kordub iga raseduse järel. See on nn. loomulik abort, mis nii sageli tekib isegi peale ühteainsat teostatud aborti.

Paljud tõsised haigestumised tekivad naisel ka siis, kui nende või teiste vaevaltmärgatavate põletikkude puhul emaka limaskestast jäävad muutused. Neil juhtudel munajuha limaskestast sametisus üksikutes osades kaob ja munarakk, sattudes säärasesse kohta, katkestab liikumise emaka suunas, ta jääb peatuma ja hakkab arenema juhas — tekib nn. emakaväline munajuharasedus, mis nõuab kõhuõõne avamist ja munajuha eemaldamist. Rääkimata juba operatsiooni tõsidusest, on emakavälise raseduse puhul suur oht sulgematul sisemisel verejooksul, mis tekib munajuha lõhkemise tagajärjel.

Teistel juhtudel võivad peale aborti tekkida muutused munajuhas, mille tõttu juhad muutuvad täiesti läbipääsmatuiks. Naise munarakk, väljunud munasarjast, ei saa kohtuda mehe seemnerakuga ja naine jääb igaveseks sigimatuks.

Mitte vähem sagedaseks sigimatuse põhjuseks on igasugused „määrimised”, joodi süstimised emaka õõnde, mida laseb tihti teha terve, õitsev naine, soovides teatud ajaks hoiduda emamuredest.

Muuseas, nende määrimiste puhul satub jood munajuhasse ja seejärel kõhuõõnde, kutsudes esile laialdasi liiteid munajuhade ümber ja lõpeks munajuhade täieliku kinnikasvamise.

Raske on kirjeldada naise meeleheidet, kui ta, tehes ainult üks kord endale aborti, saab teada, et ta alatiseks on kaotanud võime saada emaks. Need õnnetud naised käivad ühe arsti juurest teise juurde, nad on valmis minema igasugusele operatsioonile, et saada tagasi võimet olla ema. Peaaegu alati nad saavad ühe ja sama vastuse: „Mitte midagi ei saa teha.” Võib tuua palju näiteid elust.

Arsti kabinetti siseneb noor naine. Ta kaebab, et ta ei rasestu. Ta tunneb ennast täiesti tervena. Kolm aastat tagasi ta laskis endale teha aborti, mis möödus ilma tüsistusteta. Nüüd mees nõuab last. Ka naine tahab last. Laboratoorne seemne uurimine näitab, et mees on täiesti terve ja võib omada last. Munajuhade läbipuhumine avastab nende täieliku sulguse: naine on määratud sigimatusele. Ta ei taha seda uskuda. Ta anub anda talle tagasi võime saada emaks. Ta on valmis ostma seda võimet igasuguse operatsiooni, isegi oma elu hinnaga. Ta palub arsiilt abi, sest ta tunneb, et tema mees, seesama mees, kes kunagi sundis teda abordile, nüüd süüdistab teda sigimatuses ja võib tema juures lahkuda. Ja tõesti, säärastel juhtudel läheb mees sageli teise naisega, kes temast rasestub, sünnitab lapse ja loob talle perekonna, aga õnnetu naine, kes on teinud endale ainult ühe aborti ja sedagi mitte ainult omal tahtel, kaotab mitte ainult armastatud inimese, vaid ka igaveseks võime saada emaks.

Ja nii tulevad üksteise järel tuhanded naised palvega anda neile tagasi emakssaamise võime. Kuid alati ei anna ka pikem ravi tulemusi.

Naine tunneb väga tugevasti vajadust saada emaks. Tõsi, mõnikord noor naine püüab ajutiselt hoiduda rasedusest, kartes muresid, mis on seotud lapse sündimisega. Aastatega muutub naisel see ajutine tuju püsivaks, ületamatuks sooviks omada last. Lapses hakkab naine nägema üht suurimaist rõõmudest, oma elus. See emaõnn saab alguse piiritu rõõmu naeratuses,

mis ilmub ema näole vastsündinu nägemisel. See õna ilmneb lõpmatus kallistuses, millega ta külvab üle oma last, kes kasvab tema emaliku hoole all. Selles uhkuses, mida ema tunneb vaadates täiskasvanud poega või tütar, kes on saanud oma suure kodumaa väärlikaks kodanikuks. See emaõnn sulab selleks suureks tundeks, mida nimetatakse emaarmastuseks ja mida nii pühaks peab inimkond.

Aga laps toob õnne mitte ainult emale, laps kindlustab ka perekonna ühtsust. Nagu juba räägitud eespool, hakkab mees, vaatamata kõigile nooruse kergemeelsustele, mis panevad mõnikord mehe sundima naist abordile, hiljem ise tundma ületamatut tarvidust omada last. Mida vanemaks ta saab, seda tugevamaks muutub see tunne ja sageli, nagu me nägime, osutub see nii tugevaks, et see sunnib teda ära minema sigimatu naise juurest ja lõplikult siduma oma elu sellega, kes kingib talle lapse.

Neil juhtudel, kui naine oma tervisliku seisundi tõttu ajutiselt ei tohi saada last, peab ta pöörduma naiste nõuandla poole, kus talle antakse juhiseid rasedusest hoidumise abinõude kasutamiseks.

NÕUKOGUDE SEADUSANDLUS KAITSEB RASEDA NAISE HUVE JA EMA NING TEMA LAPSE ÕIGUSI.

Naise tervise kaitse eesmärgil anti 27. juunil 1936. a. välja seadlus aborti keelu kohta. See seadlus näeb ette igakülgset abi rasedale, sünnitavale naisele, naisele-emale.

Kui naine on rase, peab ta kohe pöörduma naiste nõuandla poole oma tervisliku olukorra selgitamiseks. Neil juhtudel, kui raseduse jätkumine ähvardab naise elu või on ohtlik tema tervisele, samuti ka vanemalt lastele pärandatavate raskete haiguste puhul, suunab nõuandla naise erialasesse komisjoni. Komisjon annab loa aborti läbiviimiseks, mida teostab kõrge kvalifikatsiooniga kirurg haigla oludes, mis tunduvalt kaitseb naist võimalike tüsistuste eest.

Kui ei ole alust raseduse katkestamiseks, jätkab naine nõuandla külastamist kogu raseduse vältel, olles arstide hoolika järelvalve all, kes jälgivad tema tervislikku seisukorda, määravad vajaliku režiimi, suunavad ta vajaduse korral kergemale tööle ja määravad dekreetpuhkuse ühes töötasu säilitamisega enne ja pärast sünnitust. Kui naisel ilmuvad mingid tüsistused, vabastatakse ta töölt või saadetakse haiglasse. Sünnituse momendiks suunatakse ta sünnitusmajja, kus sünnitus toimub kogenud meditsiinilise personali valve all.

Neil juhtudel, kui algav rasedus tekitab naisele perekondlikke, eluolustikulisi või materiaalse iseloomuga raskusi, ei tohi ta mõelda salajasele abordile, mis võib teda invaliidistada, vaid ta peab ilmuma nõuandlasse ja teatama arstile või sotsiaalõiguse kabineti töötajale tekkinud raskest olukorrast. Sotsiaalõiguse kabineti töötajad seisavad valvel ema ja tema lapse õiguste eest nii, nagu nõuandla arstid valvavad nende tervise üle.

Sotsiaalõiguse kabinetis või kus seda ei ole, seal nõuandla arstilt, saab naine teada õigustest, mida omab rase ema, ja teda abistatakse nende elluviimisel.

Emade ja lastekaitse moodustab ühe kõige tähelepanuväärsematest lehekülgedest Nõukogude tervishoius. Hool laste ja emade eest, perekonna tugevdamise eest, on alati olnud üheks Nõukogude riigi tähtsaimaks ülesandeks.

Perekonna — ema ja tema lapse eest hoolitsemiseks on 8. juulil 1944. a. välja antud NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus.

Selle seadlusega suurendatakse eelkõige abi paljulapselistele emadele ja kindlustatakse riiklik toetus vallasemadele. Peale selle seadluse väljaandmist saavad emad, kes omavad kaks last, kolmanda lapse sündimisel ühekordset abiraha 400 rubla ulatuses. Neljanda lapse sündimisel saab ema ühekordset toetust 1300 rubla ja igakuust abiraha 80 rubla. Järgmiste laste sündimisel ühekordne toetus ja igakuune abiraha järjest suurenevad, nii et üheteistkümnenda lapse puhul makstakse ühekordselt 5000 rubla ja igakuust abiraha 300 rubla.

Õigust riiklikule paljulapselisuse abirahale omavad:

1. Kõik ema lapsed ühelt või mitmelt isalt, olenemata vanusest, kes elavad emaga koos või temast lahus.

2. Isamaasõja rinnetel hukkunud või teadmata kadunud lapsed.

3. Lapsendatud lapsed, samuti ka mehe lapsed eelmisest abielust, kes tulevad ema kasvatamisele vanuses mitte üle 12 aasta.

8. juuli 1944. a. seadlusega kindlustatakse riiklik abi ka üksikemadele (mitteabielus olevaile), mis vabastab nad kohtulikust isa kindlaksmääramisest ja alimentide nõudmisest.

Riiklikku abiraha makstakse üksikemadele nende laste ülalpidamiseks, kes on sündinud peale selle seadluse väljaandmist: 100 rubla kuus ühele lapsele, 150 rubla kahele lapsele, 200 rubla kolmele ja rohkemale lapsele kuni nende laste 12-aastaseks saamiseni, kusjuures abielludes säilitab ema õiguse tähendatud abirahale.

Need üksikemad, kes saavad alimente lastele, kes on sündinud enne nimetatud seadluse väljaandmist, säilitavad oma õigused alimentidele kuni laste täisealiseks saamiseni. Üksikemad, kel on kolm või enam last, saavad üksikemadele määratud toetust ja peale selle paljulapselisuse abiraha.

1944. aastal kuni selle seadluse väljaandmiseni sündinud laste emad, kes ei saa alimente, omavad õigust ülalmainitud abirahadele. Emad, kes on registreeritud abielus, säilitavad õiguse alimentidele. Vastavalt kehtivale kriminaalseadusandlusele on prokuratuuri organeil õigus võtta kriminaalvastutusele isikuid, kes on süüdi alimentide mittemaksmises.

Kui üksikema soovib anda oma last lasteasutisele kasvatada, siis on lasteasutis kohustatud võtma lapse oma täielikule ülalpidamisele, kusjuures ema säilitab õiguse saada oma laps asutisest tagasi, kui ta seda soovib. Seega saab üksikema täielikult kindlustatud abiga riigi poolt ning omab õigust anda soovi korral oma laps lasteasutisele.

Koos sellega näeb seadlus ette terve rea soodustusi, mis on suunatud ema tervise kaitseks ja tema eluolustiku parandami-

seks. Nimelt suurendatakse puhkuse andmist raseduse puhul 10 nädalani, keelatakse rasedate naiste kasutamine viimase 4 kuu jooksul ületunnitöödel ja rinnalapsi omavate emade kasutamine öötöödel laste toitmise perioodil.

Peale selle on asutise administratsioon kohustatud andma rasedale järjekordse puhkuse kohe peale sünnituspuhkust.

Selle dokumendi väljaandmine, mis tunnistab riigi määratu suurest hoolest emade ja laste eest, kutsus endaga kaasa emade ja lastekaitse asutiste võrgu tähelepanuväärse laiendamise ja avas meditsiiniala töötajate ees laiad perspektiivid emade ja laste tervise kaitse alal.

Naine-ema on Nõukogudemaal austatud ja armastatud. NSVL Ülemnõukogu Presiidium asutas paljulapselistele emadele „Emamedali”, ordeni „Ema au”, lõi aunimetuse „emakangelane”, millega koos antakse üle orden „Ema-kangelane” ja Ülemnõukogu Presiidiumi aukiri.

Suur on Nõukogude valitsuse hool laste eest: lastesõimede ja lasteaedade jaoks on antud parimad ruumid, on loodud suurepäraseid võimalused laste suviseks puhkuseks Nõukogude Liidu kõige maalilisemates ja tervislikumates kohtades. On ette valmistatud eriteadlaste kaadrid, kes tunnevad last ja teenindavad teda oskuslikult. Hool lapse eest — see on Nõukogude tervishoiu üks iseloomulikemaid jooni.

NÕUKOGUDE SEADUSANDLUS KARISTAB ISIKUID, KES TEOSTAVAD SALAJAST ABORTI, JA ISIKUID, KES SUNNIVAD NAIST SALAJASELE ABORDILE.

Nõukogude seadusandlus näeb ette rangeimat emade ja laste tervise ning õiguste kaitset. Ta karistab karmilt neid, kes, mitte arvestades abordi kahjulikkust, rikuvad Nõukogude seadusi ja kahjustavad naise tervist.

Mitte ainult need, kes teostavad aborti, vaid ka need, kes sunnivad naist abordile, on vastutavad seaduse ees.

Karmi karistust kannab mees, kes sunnib naist abordile.

Kui naine, lastes teha aborti ja riskeerides oma tervisega, ilmub suurt kergemeelsust, siis mees, sundides naist abordile ja pannes kaalule teise inimese tervise, kahtlemata võtab osa kuriteost. Seepärast määrab Nõukogude seadusandlus kindlaks karistuse naise abordile sundimise eest: kuni 2 aastat vangistust.

Kahjuks kannab raskeimat karistust salajase abordi eest siiski naine: peale seaduses ettenähtud trahvi ja ühiskondliku hukkamõistmise tasub ta selle oma tervise ja mõnikord isegi oma elu hinnaga.

Tasuta

A

18079

49280

TARTU ÜLKOOLI RAAMATUKOGU

1 0300 00017510 1

„Noor-Eesti“, Tartu, X 49. 951. 10.000. MB 05276.